

endnu ikke i samme grad som i vestlige samfund; der er en blomstrende ikkestatslig økonomi og et frit erhvervsliv, som ikke fandtes under Sovjetunionen; og der er ikke terror, selv om der er chikane mod demokratiet.

For at forstå, hvad der sker i Rusland, må vi indse, at demokrati ikke længere er et ubetinget positivt begreb i Rusland. Det skyldes de forvirkede forhold i 1990'erne, som få ønsker tilbage, og som myndighederne nu gør deres for at stille i et negativt lys.

Demokrati opfattes derfor ikke som en løsning på samfundsproblemerne i Rusland. Det er blevet mere almindeligt at søge løsninger ved at styrke staten; staten har jo altid været den stærke faktor i Rusland. Frygten for kaos virker derfor imod demokrati i Rusland i dag.

Denne udvikling er blevet kritiseret af os i Vesten med det resultat, at Rusland nu stadig mere tydeligt afviser kritik udefra. Rusland fremhæver, at der er særlige russiske traditioner og værdier, sådan som man har sagt i århundreder, og disse særlige russiske traditioner og værdier, som de ikke mener står tilbage for vestlige værdier, må nu igen være grundlag for det russiske politiske system. Den ortodokse kirke har gjort sig til talsmand for denne tanke og optræder således som støtte for tilbagerulningen af demokrati og menneskerettigheder.

Hvor Vesten i 1990'erne blev opfattet som en del af løsningen på Ruslands problemer, og man så op til Vesten, så opfattes Vesten i dag anderledes. Det er en udbredt opfattelse, at den orange revolution i Ukraine var startet og styret fra udlandet gennem ukrainske ngo'er. Der er derfor stor opmærksomhed på udenlandsk finansiering af ngo'er i Rusland. Præsident Putin har foragteligt talt om organisationer, som henter penge i fremmede ambassader. Det er blevet almindeligt at sætte tillægsord foran ordet demokrati i russisk politik. Vestlige kommentatorer har længe talt om et styret eller kontrolleret demokrati; i Rusland er begrebet suverænt demokrati indført, og det dækker over en slags ideologi, der synes at have til formål at legitimere de herskende forhold med argumenter for, at Rusland er på rette vej.

Et kernepunkt i den forbindelse er, at Rusland ikke vil importere løsningsmodeller og ikke vil finde sig i kritik eller indblanding udefra. Der er ikke tvivl om, at denne udvikling støttes af store dele af befolkningen. Den økonomiske fremgang, drevet af oliepriserne, og den politiske stabilitet er vigtige faktorer bag denne støtte. Vigtigt

for den russiske selvforståelse er også, at den russiske befolkning finder, at Rusland i dag er blevet respekteret i verden igen. Den mere selvhævdende russiske udenrigspolitik og retorik spiller ind her; det ser vi i Danmark f.eks. i forbindelse med de russiske militærfly, som flyver tæt på det danske luftrum.

Valget til Dumaen i december 2007 blev observeret af medlemmer af Europarådets og OSCE's parlamentariske forsamlinger. De konkluderede, at valget ikke var fair og ikke levede op til internationale standarder. Årsagerne hertil var bl.a. forskelsbehandling i medierne. Det var vanskeligt for oppositionen at komme til orde. Det gjorde det svært for vælgerne at få et afbalanceret billede. Der var også eksempler på, at oppositionspolitikere blev chikaneret.

Kl. 10:09

Rusland har påpeget, at observatørerne ikke havde tilstrækkeligt grundlag for denne konklusion. Men hertil er at sige, at grundlaget var begrænset af, at Rusland havde forhindret den sædvanlige grundige valgobservation, som ODIHR – det er forkortelsen for OSCE's Kontor for Demokratiske Institutioner og Menneskerettigheder – altså normalt forbereder lang tid før et valg. Invitationen til ODIHR kom sent, og da den endelig kom, løb ODIHR ind i vanskeligheder med at få visa til observatørerne. Derfor besluttede ODIHR at aflyse sin valgobservation i Rusland. Vi har derfor ikke det samme solide grundlag for bedømmelse af valget og især oplevelser fra valget, som vi havde i 2003, hvor ODIHR gennemførte en grundig valgobservation, og hvor konklusionen i øvrigt var den samme. Jeg skal ikke undlade her at nævne, at Rusland har forsvaret den sene invitation til observatørerne med, at Danmark til det seneste valg kun inviterede med 3 ugers varsel.

Det må klart beklages, at Rusland nu også i forbindelse med præsidentvalget den 2. marts har indbudt så sent og knyttet sådanne betingelser til invitationen, at ODIHR sætter spørgsmålstegn ved, om der er grundlag for en forsvarlig observation af valget. Der er ikke truffet nogen endelig beslutning mellem Rusland og ODIHR i dag, men ODIHR har foreslået en løsning med Rusland inden den 4. februar, således at der kan komme observatører derover, og jeg håber sandelig, at Rusland vil imødekomme ODIHR's forslag, så vi ikke skal have den diskussion i fremtiden.

Den demokratiske tilgang og det demokratiske tilbageslag i Rusland er dybt bekymrende,